

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XIII. Romana imputationis fructuum. An fructus, seu accessiones voluntariè & absque pacto solutæ pro credito pecunario sint licit, ita ut non extenuent sortem, Et de circumstantiis dictam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

litum, de quo in aliis materiis satis frequenter, ad essentiam transactionis, nedum requiritur dubietas rei in transactionem deducta, quoniam illa non datur in claris, sed etiam ut aliquid hinc inde detur, vel respectivè dimittatur, habita congrua proportione futuri dubii eventus litis; secus autem, ubi unus transigentium obtinet totum id, quod plena, & omnimoda victoria parere posset, quoniam tunc dicitur transactio leonina; Quinimò juxta opinionem, quam tenet Curia Romana, etiam satis largè, & contra D. D. sensum fortè probabiliorem & magis communem, etiam in transactione proceditur cum terminis textus in l. 2. Cod. de rescind. vendit. ut in Romana transactionis 15. Decembris 1659. § 19. Aprilis, & 28. Junii 1660. coram Verospio, de qua in sua materia sub tit. de emptione & venditione, & frequenter; Unde cum hoc laudum omnes uturas jam integrè tunc exactas creditoribus, nulla illarum remissione facta debitoribus, quorum favore aliud arbitratum non fuit, nisi reductio in futurum earundem usurarum ad minorem rationem quinque pro centenatio, ita remanebat clarè transactio leonina; Ut enim benè advenitur per *Leotar. dicta quasi. 99. num. 19. § segg.* neque laudum, neque transactio simpliciter & de per se, vel alia conventio reddere potest licitas uturas, sed vel accedente probabili dubietate, an sint licitæ & debitæ, nec nò, ad justam proportionem futuri dubii eventus transigatur, ut est vera & propria transactionis natura, vel quod debitor sciens & volens, cessante ratione suffocationis, atque ex omnino spontanea voluntate eas remittat tanquam liberam & gratuitam donationem, quorum neutrum dici poterat tam ex defectu voluntatis, dum debitoribus adhuc erant tales in sorte, ideoque id in animo nunquam habuerunt, quam ex defectu potestatis, quia erant pupilli & minores, quibus hæc libera donandi potestas non datur.

Deducibam quoque tanquam Advocatus ætæram speciem nullitatis, ex eo quod transactum esset super re non dubia, eò quia clarum est de utroque jure divino & humano, uturas esse illicitas & inaddebitas, sed reflectendo ad veritatem, istud motivum non erat probabile, cum ex supra discursis in secundo puncto, stare more regionis, aliisque supradictis considerationibus, dubietas negari non posset.

Demum quoad quartum & ultimum punctum utilitatis, quæ ex pecunia mutuata debitori resultaverat, mediante acquisitione prædii fructifera, satis modica, & ferè nulla disputatio desuper cadebat, ex recepto & absoluto principio, quòd in materia usuraria spectatur solum, quid interfuit mutuatoris, non autem mutuatarii, ex deductis per *Leotar. qu. 32. num. 30. quasi. 78. num. 14. § quasi. 80. num. 18.* & omnes; Sicuti è conversò, ubi mutuarius non est in damno, neque inspicitur utilitas mutuatori ex contractu resultans, ut in *Romana locationis vene supra decis. 4.* quod agnoscunt etiam dictæ contrariæ decisiones, præsertim ultima coram *Albergato*, dum solum ponderant hanc circumstantiam, non quidem ad effectum justificandi accessiones, sed ad effectum excludendi in debitoribus præcisam indigentiam, & successivè suffocationem, quod tamen meo judicio neque videbatur considerabile, quoniam adhuc suffocatus dici potest ille, qui, vel ratione affectionis, vel ratione speratæ utilitatis, nollit amittere illam promptam occasionem, quam ob pecuniæ cateniam esset aliàs amisurus. Atque ex his probabiliore videbantur pri-

Card. de Luca de Usur. & Interell

mæ resolutiones, dum ita constabat, creditorem versatum esse in mala fide.

ROMANA IMPUTATIONIS FRUCTUUM INTER COLLEGIUM ROMANUM,

ET
FABRICAM ECCLESIAE
EJUSDEM COLLEGII.

Responsum pro veritate.

An fructus, seu accessiones voluntariè, & absque pacto solutæ pro credito pecuniario sint licitæ, ita ut non extenuent sortem; Et de circumstantiis dictam perceptionem licitam reddentibus.

SUMMARIUM.

- 1 *Facti series.*
- 2 *Pro mutuo vero, vel interpretativo nulle accessiones recipi possunt, non probatis requisitis interesse lucri cessantis, vel damni emergentis.*
- 3 *Intellige ubi ex conventionem, secus si debitor absque pacto sponte solvit.*
- 4 *Pendet ab arbitrio Iudicis inspicere, an dicta solutio pendeat a mera liberalitate, nec nò.*
- 5 *Eadem distinctio habetur in materia simonia.*
- 6 *Quando dicatur benè justificatum interesse, ob quod accessiones, etiam ex mutuo percipi possunt.*

DISC. XIII.

FActo insigni legato per Cardinalem Ludovicum Ludovisium (cut. 200. m. pro construenda Ecclesia in Collegio Romano Societatis JESU, sub Invocatione S. Ignatii, cum dispositione, ut si quid perfecta Ecclesia, superesset, erogaretur in ejusdem, vel Sacristiæ ornamentum, vel Collegii utilitatem, Executorum seu Commissariorum arbitrio; Cum ejusdem Societatis Præpositus Generalis, prudenter dictæ fabricæ particularem administratorem deputasset, diversum ab economico Procuratore, seu administratore ipsius Collegii, ita ut essent duæ stationes separatæ; Temporum autem conditio, seu qualitas ædificii circa ejus constructionis initia exigeret aliquam pecuniam per restatoris hæredem solutam, remanere otiosam, Collegium verò, ob ejus urgentias pecuniâ indigeret, quam aliàs ad census, vel sub alio interesse accipere oportuisset; Hinc idem Præpositus Generalis assensitum est, ut administrator fabricæ mutaret administratori Collegii scuta sex mille, pro quibus dicto administratori Collegii injunxit, ut pendente restitutione responderet ad beneficium fabricæ fructum ad rationem scutorum quatuor pro quolibet centenatio & anno, quæ summa tunc temporis erat nimium moderata, & forsan in commercio non

D

faci-

facilis, cum ipsa loca montium Cameralia fructarent ad quinque, vel quatuor cum dimidio; Post plurimum verò annorum decursum, aliqui rigorosi Juristæ, negotia Collegii zelantes, motivum excitarunt, quod istud debitum jam extinctum esset, ipsa forte principali extenuata cum dictis fructibus singulis annis solutis, qui ex simplici mutuo repetibili absque requisitis justificationibus extrinsecis probationibus specialibus interesse lucri cessantis, vel damni emergentis, dicuntur usurarii & in sortem imputandi, juxta opinionem, in qua refidet Curia Romana ex plenè deductis in *Avenionen. coram Bichio dec. 29. post Merlin. de pignor. & passim*, ac habetur præsertim *disc. preced. & in aliis hoc tit. sapius*.

Desuper autem per Superiores pro veritate consultus, in contrarium ad favorem fabricæ respondit; Non impugnando quidem dictum principium in Curia verum & receptum, sed negando ejus applicationem ad casum, ob ejus particulares circumstantias; Ad id motus ex duplici fundamento; Primo, quod usuraria & illicita dicitur illa accessio, quam creditor pecuniarius ex causa mutui veri, vel interpretativi exigat à debitore in vim pacti & conventionis, secus autem, si nulla conventionem accedente, debitor sponte sua, & in recognitionem hujusmodi gratuiti officii, ex mera liberalitate & motivo gratitudinis aliquas accessiones solvat, cum tunc licitè per creditorem percipiuntur, *Roder. de ann. reddit. lib. 3. qu. 4. num. 101. Rebell. de oblig. just. lib. 8. qu. 3. & ceteri apud Leotar. de usuris, qu. 1. num. 35.* & est propositio communiter recepta apud Canonistas & Morales, apud quos remanet solum difficultas usuræ mentalis percipientis forum internum, de quo ad Jurisconsultos forenses agere non pertinet, & quæ usura mentalis non cadebat in isto corpore ficto & inanimato.

In foro autem externo remanet solum quæstio potius facti, quam juris, super verificatione dictæ circumstantiæ, quod scilicet solutio, non ex conventionem, sed ex libera & spontanea voluntate sequita sit, quod pendet ex facti circumstantiis pro Judicis prudenti arbitrio regulandis, ne aliàs sub hoc pallio, & occultata conventionem, fœneratoribus ita usuras fraudare licitum & facile reddatur, atque hanc esse materiam arbitrariam, bene advertitur per *Abbatem in magistrali cons. 113. par. 2.* cum quo ceteri pertransiunt; Eademque distinctio habetur etiam in materia simoniæ, in qua pactum, seu conventio totum facit, quia si spontè, & ex mera liberalitate, ac motivo gratitudinis resignatarius resignanti aliquid præbeat, dummodò sincerè, & sine fraude, illa non intrat ex deductis in *Toletana archiepisc. coram Alberg. dec. 40. & 43. apud Zuff. de legis. process. & pluries in sua materia sub tit. de benef.* Unde cum in hac facti specie verificabilis non esset in creditore circumstantia fraudis, ac depravati animi fœnerandi, atque constaret, dictam solutionem ex prudenti, pio, & rationabili motivo, de quo infra, nemine petente, per superiores demandatam esse, mihi videbatur, quod versaremur in terminis claris, quamvis alii desuper quoque consulti simpliciter innitentes dictæ generali propositioni, magnam desuper haberent difficultatem.

Secundò, quia licet prudenter hujusmodi negotia, seu stationes, tanquam diversæ, & sub diversis Administratores existentes, nihilominus cum Ecclesia sit pars Monasterii, seu Collegii, atque unum ex membris constituentibus unum & idem corpus, hinc proinde in stricto jure dicebam, non intrare hac distinctionem creditoris & debitoris, sive mu-

tuantis & mutuatarii; Vel quatenus hæc distinctio admittenda esset, adhuc tamen ambo erant sub regimine & administratione eorundem superiorum, qui utriusque inanimati corporis, tanquam duorum pupillorum tutores erant, ideoque ipsis tanquam tutoribus & legalibus administratoribus de jure incumberebat onus excrescentem pecuniam non retinere otiosam, sed investire in fructiferas occasiones Ecclesiæ licitas & promptas, ut in Urbe sunt loca montium, aliàs administrator tenetur ad quanti interest, ad communiter notata in *Instutor constitutus, ff. de administrac. tutor. & firmatur in Romana pecuniaria, 28. Januarii, 1636. coram Panziolo, & in alia Romana, 15. Junii 1665. coram Alberg.* ac agitur quoque infra in *Viterbien. disc. 15.* Et propterea cum tunc promptè ista pecunia investire potuisset & debuisset in loca montium, ex quibus etiam major fructus obtineri potuisset, ita de plano remanebat justificatum interesse, quod data illius veritate & existentia, etiam in pactum & conventionem ab initio deduci potest ex deductis *disc. preced.* Potissimè stante utilitate etiam Collegii, cui aliàs incumberebat pecuniam sub gravioribus fructibus ab aliis accipere, atque hanc dixi mihi videri veritatem, cui credo, quod pii & prudentes superiores acquirerint, quia verè proflus improprium erat, istos terminos usurarios ad casum applicare.

ESINA CENSUS,

P R O

HÆREDIBUS ADRIANI
DE HONORATIS,

C U M

HÆREDIBUS MARCHIONIS
SÆ MARGARITÆ GABRIELLIÆ
DE FLASCHIS.

Casus variè decisis per Rotam.

De interesse damni emergentis, An & quando per creditorem à moroso debitore exigatur licitè, & citra usuram, etiam sine requisitis desideratis, per *dec. 2. Mohed. de usuris.*

S U M M A R I U M.

- 1 Facti series.
- 2 Resolutiones causa.
- 3 Ubi vendita sunt plures res cum diversis precii, licet in eodem contractu, tot dicuntur venditiones, quot sunt res.
- 4 Emptor non potest dici morosus in solutione pretii, nisi res vendita tradatur.
- 5 Re non tradita, vel tradita & evicta, resolvuntur ejus obligationes etiam favore tertii.
- 6 In incorporalibus consignatio instrumentorum & scripturarum est loco traditionis ipsius rei.
- 7 Quis debeat prius adimplere contractum, an venditor in traditione rei, vel emptor in solutione pretii.
- 3 Ille, qui primò agit, debet prius docere de implemento ex parte sua.